

Otázka č. 11a: Učebnice – didaktický text

Ukázka 11.a: Germáni a Římané v učebnicích dějepisu (pozor, ukázky záměrně nejsou seřazeny podle roku vydání učebnic):

- *Stručné dějiny Říše*, 1943, s. 13–14.
- *Dějepis pro devátý ročník*, 1959, s. 5–6.
- *Dějepis pro Gymnázia*, 1984, s. 99–100.
- *Dějiny pravěku a starověku pro střední školy*, SPL-Albra, 1995, s. 18–19.
- *Dějepis 6 pro základní školy*, SPN, 2006, s. 38.
- *Dějepis 1 pro gymnázia a střední školy, Pravěk a starověk*, SPN, 2004.

Text 1:

Nejmocnějším sousedem Římanů v době republiky byli bojovní Galové (Keltové). Když Římané ovládli Galy na území dnešní Francie, stala se řeka Rýn hranicí mezi říší římskou a Germány. Na konci prvního století př. n. l. byli Germáni vytlačováni římským vojskem od Rýna k Labi. Když se kolem roku 10 př. n. l. rozšířila římská říše až k střednímu Dunaji (provincie Raetia, Noricum, Pannonia, Moesia superior), dostali se naše země do oblasti římského vlivu a přicházeli sem vojáci a hlavně kupci. Na území Čech sídlili v té době germánští Markomani a Kvádové, na Slovensku sídlili Keltové, thráctí Dákové, Ilyrové a snad i některé germánské kmeny.

Římské výboje po roce 100 n. l. ustávaly a Římané se naopak museli bránit stále častějším útokům barbarských kmenů. Římské výpravy za Dunaj proti Markomanům, Kvádům a jiným germánským kmenům měly zabránit ohrožení severní hranice impéria.

Text 2:

Od roku 6 vládl v severozápadním Německu s bezohlednou tvrdostí římský místodržitel Varus. Germáni nebyli již souzeni podle svého práva, ale podle práva římského a byli podrobni nezvyklým zneuctujícími trestům.

Tu povstal jim vůdce: Armin, kníže Cherusků. Podařilo se mu získati více germánských kmenů k obrannému spolku proti Římanům. Římské legie, vlákané lstí do bažinatého území v Teutoburger Wald, byli v třídení bitvě zničeny (9 po přel. věků). Varus sám spáchal sebevraždu. Germanie mezi Rhein a Elbe byla zase svobodna.

Armin byl první, jenž si byl vědom poslání Germánů, totiž aby byli nositeli velké středoevropské říše. Avšak čas nebyl ještě zralý k uskutečnění této úlohy. Bylo třeba obstáti ještě v mnoha zkouškách, probjovati ještě mnoho bojů, přinésti mnoho dalších obětí. Armin byl zavražděn.

Za Arminových časů byly již Čechy osídleny germánským kmenem Markomanů. Dříve zde bydlely kmeny keltské, především Bojové. Králem Markomanů byl tenkrát Marbod. jeho říše tvořila hráz proti Římanům, jejichž panství sahalo tenkrát až k Donau. Armin a Marbod se nedovedli sjednotiti. Spojená síla by byla zlomila římskou nadvládu, rozšířila by národní životní prostor a razila by cestu germánské říši. Osudová hodina prošla.

Text 3:

Keltové budovali opevněná hospodářská a obchodní střediska – oppida. Nejznámější byla odkryta ve Stradonicích u Berouna, ve Starém Hradisku u Boskovic a v Bratislavě. Keltové velmi zdokonalili výrobu železných nástrojů (železné kosy, radlice, rotační mlýnek), vyráběli hromadně keramiku na hrnčířském kruhu, znali email a sklo. poprvé na našem území razili zlaté a stříbrné mince. Se jménem keltského kmene Bójů souvisí též latinský název Čech – Bohemia.

Na konci posledního století př. n. l. se Keltové dostali do dvojího tlaku. Na jihu rozšířili Římané svou moc až k Dunaji a pronikli až k Trenčínu. Ze severu pronikly do země dobře ozbrojené germánské kmeny (Markomani, Kvádové), které si podrobili usedlé obyvatelstvo v zemi. Nezanedbal však po sobě hlubší stopy.

Text 4:

V Čechách Římané nikdy nebyli, můžeme počítat jen s ojedinělým příchodem římských obchodníků. Oblasti na jižní Moravě a na jihozápadním Slovensku patřily pouze k severním oblastem římského impéria. Výzkumy moravských archeologů v okolí Mušova a Břeclavi dokládají existenci římských opěrných vojenských stanic a pochodových táborů římských legií.

Na území sousedícím s římskou říší získaly v této době vedoucí postavení germánské kmeny, které se podílely na potlačení světa Keltů. Původně sídlily v oblasti dnešního Dánska a severního Německa, odtud postupovaly jižním směrem a postupně ovládly rozsáhlé prostory střední Evropy.

Naše území osídlily v prvních stoletích po změně letopočtu germánské kmeny Markomanů a Kvádů. Říše Markomanů v čele s králem Marobudem znamenala pro římský svět stálou hrozbu.

Text 5:

Na sklonku 1. století př. n. l. vyspělá keltská civilizace u nás zanikla. České země postupně ovládly kmeny Germánů. I o Germánech máme mnoho písemných zpráv od římských autorů.

Germáni patří stejně jako Keltové k Indoevropanům. Jejich pravlastí je oblast dnešního Dánska a severního Německa. odtud se už ve 4. stol. př. n. l. začali šířit dál do střední Evropy, do Skandinávie, po přelomu letopočtu až na Ukrajinu a v 5. stol. n. l., kdy začalo velké stěhování národů, o kterém se ještě budete učit, se Germáni dostali i do Itálie, na britské ostrovy, na Pyrenejský poloostrov, a dokonce do severní Afriky. Dnes žijí Germáni ve Skandinávii, Nizozemí, Anglii, Německu a Rakousku.

Germánské kmeny, které žily po přelomu letopočtu na našem území se jmenovaly Markomani a Kvádové. S nimi vedli hlavně ve 2. stol. n. l. války Římané, kteří se na svých výbojích dostali až na naše území. Nikdy ho však neovládli.

Text 6:

Rozsáhlé oblasti ve střední Evropě ovládly početné germánské kmeny, které se v důsledku zhoršených klimatických podmínek na severu Evropy stěhovaly z jižní Skandinávie více na jih. Germáni žili ve vesnicích, zabývali se převážně obděláváním polí a pastevectvím. Jistý úpadek řemeslné výroby se mimo jiné projevuje v tom, že nádoby se přestaly vyrábět na hrnčířském kruhu. Jak dokládá Tacitus, těžba rud a výroba železných předmětů zůstávala někde v rukou Keltů, kteří však byli Germánům poplatní. Růst bohatství z válečných výprav prohluboval sociální rozdíly v germánských kmenech, kde se vyčleňovala bojovnícká vrstva v čele s mocnými náčelníky. Dosvědčují to na jedné straně prosté žárové hroby řadových členů kmene a na druhé straně kostrové pohřby s bohatou výbavou a milodary (časté zde byly luxusní předměty římského původu). Drobné germánské kmeny se postupně spojovaly v silné kmenové svazy, které často válčily mezi sebou a útočili na římské provincie, které je lákaly svým bohatstvím.